

Language Czech
Text

Neodcházejte! Jen se mění. A naším strojem změny je kůrovec

V Národním parku Česká Šumava v jižní části národního parku nacházíme dva zcela odlišné typy lesa. Jeden je pěstovaný (nebo původně bláznivý), svému složením dokáže být velmi pestrý. Odolává mnoha nepříznivým vlivům, kterým je vystaven. V létě snáží dlouhodobě sucha, v zimě tvrdé mrazy.

Původně bláznivý smíšený les v Národním parku Česká Šumava. Foto: Václav Sojka

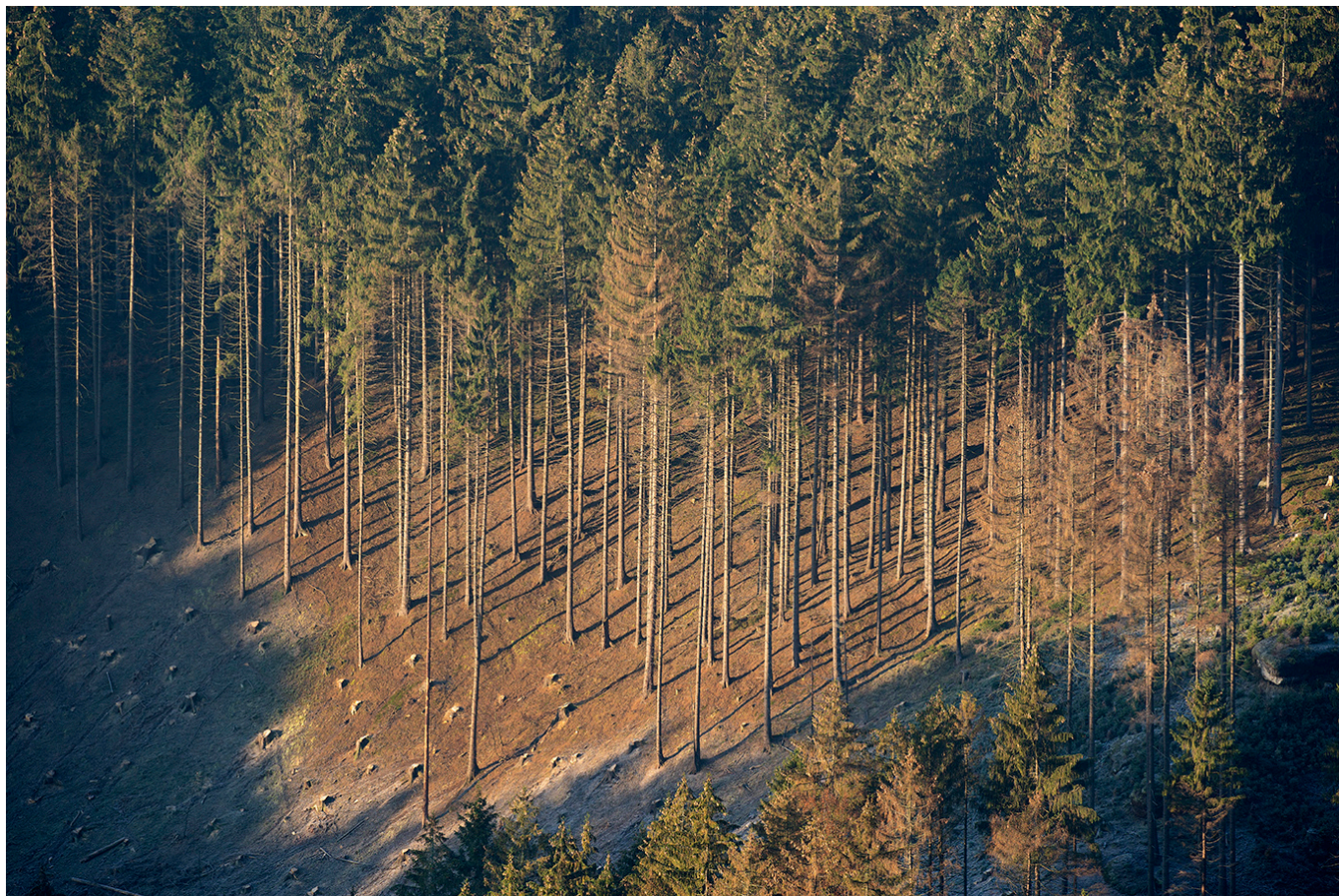
Druhý typ lesa byl v minulosti zakládán lidmi, naposledy ve 20. a 30. letech minulého století po rozsáhlé mýškově kalamitě, která zdecimovala původně nepěstovaný lidmi založený les. Ve snaze relativně rychle získat dobře zpracovatelné dřívko nechali lesní hospodáři vysázet nově smrkové kultury. Na zdejších nepříliš vhodných stanovištích však byly smrkoviny v 40. letech našly a začaly na lidské práci.

Nepřivodná smrková les v Národném parku Česká a v carsko. Foto: Václav Sojka

Chtěli jste mne mět podle vlastních představ. Ale já; jsem ve skutečnosti jiný!

Aby **lovák** v lesích mohl **pohodlně** a bez velké námahy **hospodařit**, musely být **stromečky stejného druhu a věku**, co nejrovnější a **pravidelně uspořádané**. Proto pod slovem les chápeme mnohem více lesy kulturní, než ty přirozené.

*Kulturní les - pravidelně uspořádané stromy stejného druhu a stáří, na zemi "čisto".
Foto: Václav Sojka*

Na **přirozené lesy** naopak máme tendenci hledat **skrz prsty**. Mnohdy mluvíme o nepořádku, houštině, **špatné snídávce** pohledy na **odumrající** a dokonce mrtvé **stromy**, tlející dřevo ležící **kálem králem**. Ale právě to je **skutečná podstata** přirozeného **lesa**. Ještě pestřejší a vlastněm **šedí**.

Přirozený les - pestrá mozaika stromů různých druhů a stářích, bohatá podrost, spousta ležících odumřelých dřev. Foto: Richard Nagel

Vychovali jste mne citlivého a náchylného k nemocem. A pak se museli dlouhé roky bít, ať se přijde "on"

Samostatnou kapitolou (nejen) v Národném parku Šumavě a v carsko jsou již zmíněné **smrkové monokultury**. Smrk je dřevinou, která vyhovuje chlad a deštivému počasí, proto jej přirozeně **nacházíme** především **v horách**. Přesto **se lidé rozhodli** přestavovat jej i na území šumavské a v carska, v názkypných nadmořských výškách a na **rychle vysychajícím písčitém podloží**.

Smrky pÅi nedostatku vody rychle ztrÃ¡cejÃ¡ obranyschopnost: Foto: VÃ¡clav Sojka

MÃ¡lkÃ½ talÃ¡ÅovÃ½ koÅenovÃ½ systÃ©m smrkÅ proto v suchÃ½ch obdobÃ½ch **nedosÃ¡hne k vodÃ½**. Stromy se dostÃ¡vajÃ¡ do stresu. A nejen ony. StrachujÃ¡ se i lidÃ©, protoÅe vÃ¡dÃ¡, Åe **oslabenÃ© stromy** jsou vyhledÃ¡vÃ¡ny lÃ½koÅoutem smrkovÃ½m. **ObÃ¡vanÃ½ âkÅovecâ!** PÅi sebemenÅÃ½m nÃ¡znaku jeho pÅÃ¡tomnosti se jej proto lidÃ© snaÅili co nejrychleji z lesa odstranit.

Usychající smrková 1/2 les je pro láskořouta snadnou kořist. Foto: Václav Sojka

Pak jste pochopili a snažili se mne změnit. Abych byl silnější a zůstal zeleným...

Kulturní smrčiny daly od samého vzniku národního parku **starost** i jeho **lesníkům**. Vytvořili **plán**, jak je **postupně přeměňovat** na lesy, které budou **přirozeně bližší**. **Nástrojem** ochrany přirody se staly **motorové pily** a **harvestory**. Cílem bylo pustit do lesa **větší množství světla**, aby se mohly vyvíjet přirozeně dříve v jeho blízkosti ch patrech. A **udržet** tak les **v zeleném stavu** co nejdéle.

Přeměna smrkových monokultur v národném parku za pomoci harvestoru. Foto: Václav Sojka

V ideálním případě by se v národních parcích nemělo téměř vůbec kácet, ale ve smrkových monokulturách českého a válcarska se věci měly jinak. Smrčiny díky tomu řádně a u jejich paty se začal rozvíjet **zárdek nového lesa**. Je třeba přiznat, že **veřejnost** vnímala lesnické zřehy spojené s přeměnou lesů **s nedvěrou**. Ochrana přírody a těžká stroje? To nejde moc dohromady.

Nová½ les vyrá½stajÁc½ ve stÁnu dospÁ½lÁ½ch stromÁ½: Foto: VÁ½clav Sojka

Ale sucho a teplo vÁ½s pÁ½edbÁ½hlo. A á½½oná½½ pÁ½iÁ½el vykonat svÁ½j Á½kol...

Do roku **2017** se smrÁ½iny **daÁ½ilo pÁ½emÁ½Á½ovat** pomÁ½rnÁ½ dobÁ½e, za sedmnÁ½ct let existence nÁ½rodnÁ½ho parku sprÁ½iva **pÁ½etvoÁ½ila zhruba Á½tvrtinu** z nich (a za stejnou dobu nevysadila jedinÁ½ smrk). Ale v roce **2018** se Á½plnÁ½ **zmÁ½nily podmÁ½nky**. V lÁ½tÁ½ nastalo **dlouhodobÁ½ sucho**. TakovÁ½, Á½½e vyschly i nÁ½kterÁ½ potoky. Tomu navÁ½c pÁ½edchÁ½zely **dvÁ½ vichÁ½ice** á½½ Herwart na podzim 2017 a Friederike na jaÁ½e 2018.

Vyschlá© koryto Brtnická©ho potoka v Náirodnám parku Áeská© Á vÁ½carsko - následek extrémná©ho sucha v roce 2018. Foto: VÁclav Sojka

PÁesto, Á¾e se podaÁilo **smrky poÁkozená© vichÁicemi** ze zÁsahovÁ½ch zÁ³n náirodná©ho parku **odstranit**, vznikly v lesÁch **podmÁnky**, která© **lá½koÁ¾routu** smrková©mu **vyhovujÁ**. Ten pak postupná© napadal dalÁ½ smrky oslabená© dlouho trvajÁcám suchem a vysoká½mi letnámi teplotami.

Smrkově monokultury jsou náchylně na poškození silně větrem (následky jedné z vichřic, které se v letech 2017 a 2019 prohnaly národním parkem). Foto: Václav Sojka

Bojovali jste o má. Ale pĚroda byla na ějeho straně

Správcí národního parku stěle **nezručeli naději**, ě se podmínky změn a ě tedy je **smysluplně** snažit se rychle **postup** ěkořouta smrkověho **brzdit**, ě dokonce zastavit. Mohlo se **ochladit**, zaĚt **prĚt**. Ale k tomu **nedošlo**...

Oslabené smrčiny začal masivně napadat I¹/₂ko³/₄orout smrkové neboli károvec. Foto: Václav Sojka

Károvec se začal **lavinovitě šířit** do porostů, které byly oslabené nejvíce. **Snahy brzdit** jeho postup pokácením napadených stromů, jejich odkorněním a odvozem z lesa **vedly ke vzniku rozsáhlých holých ploch** v samotném nitru národního parku.

Snaha zastavit lavinovitě šířící se kůrovce v zářehových územích národního parku vedla ke vzniku rozsáhlých holin. Foto: Václav Sojka

A pak jste pochopili, že potřebuji jen vaši dávku. Umám si pomoci sám...

Standardní metody boje proti kůrovci v klimaticky extrémně roce 2018 **nevedly k** očekávanému **výsledku**. Pokud by se na půstupu nic nezměnilo a sucho pokračovalo, **vznikaly by další a další holé plochy**, na kterých by obnovu lesa ztěžovaly extrémně stanovištní podmínky. V létě horko a sucho, v zimě mráz.

Jedny z nejvĚtĚch holin vznikly v PravĚickĚm a ĚrnĚm dole. Foto: VĚclav Sojka

PĚitom **les** uĚ nĚkolikrĚt i pĚmo v nĚrodnĚm parku **ukĚzal**, jak rychle se dokĚe **obnovit sĚm**. TĚeba po poĚru u JetĚichovic v roce 2006. StojĚcĚ **uschlĚ smrky** (v JetĚichovicĚch to byly borovice) pĚi obnovĚ mohou stĚle bĚt k uĚitku. **Poskytnou** cennĚ **stĚn**, zabrĚnĚ vysuĚovĚnĚ a pĚehĚvĚnĚ pĚdy a bĚhem postupnĚho rozkladu dodajĚ pĚdĚ i Ěiviny.

Po 3/4; 1/2 u Jetichovic z roku 2006 samovoln a rychle zarst lesem. Foto: Vclav Sojka

Te vidte such stromy a myslte si, 3/4 e jsem mrtv 1/2. A p itom jsem tak pln 1/2 3/4 ivota!

Lid p i pohledu na odum el stromy mluv o mrtv m lese. Snad nic nen vzd len j ho skute nosti. Samoz ejm, **stromy** horn ho patra lesa odum ely. Samy se v ak **st vaj 3/4 ivotn m prostorem** pro pestrou k ilu hmyzu i hub. A na hmyz a houby se v 3/4 ou dal a dal druhy.

Zdělňlivě mrtvě les - ve stěnu odumělých stromů - však bujě pěkřvapivě bohatě život. Foto: Věclav Sojka

V podrostu děky stěnu a živěm z odumělých stromů vznikě prostor pro byliny i dřeviny. Semena v pěkřdě na jaěe vzkliěě a během krětkě doby se podrost zazeleně. A v neposledně řadě je tu ěasto i stědně patro lesa, dosud malě stromy, kterě rostly kvěli znaěně měěe zastěněně pomalu, nyně dostěvajě nově impuls pro svěj věvoj.

I suchém les se brzy opět zazelená. Foto: Václav Sojka

Budu zas zdravě a silně. Právě se nadechuji k novému rytu...

Nový les povstane **velmi rychle**. Jeho **tvář** bude **vůzrazně jiná**, a **eká** jej **jiná** cesta, než **současné** kulturní **smrčiny**. Na **počátku** **převážně** **tzvaně** **pionérské** **dřeviny**. **Báze**, je **borovice**. **Postupně se** **přidávají** **další**, mezi nimi **buky**, **duby**, **habry**. **Někdy** je **s** **drobnou** **lidskou pomocí**, jako tomu **běží** v **případě** **jedlé** **lokorych**.

Březy rychle obsadí místo uvolněné odumřelými smrkovými lesem. Foto: Václav Sojka

Jistě se můžeme zaměřit na zánik současných smrčín. Právě tak však můžeme být **svědky zrodu lesa** nového, zdravého a divokého. Takového lesa, které má životněm prostorem pestrého množství druhů a které současně slouží jako místo, na kterém se můžeme těžit ze sledování chodu přírodních procesů.

Přirození se vyvíjející les je plně životem. Foto: Václav Sojka

Nemějte mu to za zlé. Plně okolí, které mu přiroda dala!

Leškorout smrkovec. Poměrně **malý brouk**, jehož jméno skloňujeme snad ve všech pádech. Brouk, jehož se často bojíme, z něj máme **respekt**. Máme jej vinit z toho, že hubá naše smrkové lesy?

Láskořout smrková neboli křovec (skutečně; velikost cca 5 mm). Foto: Václav Sojka

Plňákol, kterú mu uložíla **Pňároda**. Vyhledívá; **oslabeně smrky** ěi celě skupiny smrků a zahubě je tām, ěe pořár; lko, kterú proudě ve stromu ěiviny. V pňáhodněch podměnkách se dokě; ěe velmi rychle namnoěit (v teplěch a suchěch letech vytvořě aě 4 generace roň!). Prostěli jsme mu stě, a to opakovaně. **Změny klimatu** mu takě hrajě do karet. Neně tedy divu, ěe **se mu dnes tak daň**. I lidě z něj vějak mohou mět **uěitek**, vědy zěetelně ukazuje cestu, kterou by se odpovědně lesněk jiě neměl vydat.

Typická podkorní porážka dřeva smrkového. Foto: Václav Sojka

Â

- 5004 zobrazená

Sekce webu

[Přehled](#)

Source URL: <https://www.npcs.cz/kurovec-lesy-narodniho-parku>